

**Науковий реферат статті Риковської О. В.
"Людський капітал сільської місцевості: сучасний стан,
напрями якісного вдосконалення"**

Стаття присвячена дослідженню людського капіталу як основного ендогенного ресурсу сучасного розвитку. Узагальнення теоретичних досліджень класиків і сучасних науковців щодо ролі людського капіталу в процесах сільського розвитку дали підстави обґрунтувати пріоритетну необхідність формування та якісного удосконалення ресурсу для покращення перспектив розвитку суспільства.

Зокрема, Т. Шульц і Г. Беккер уперше серед вчених-економістів зазначили, що інвестиції в людський капітал є набагато ефективнішими вкладеннями за будь-які інші, і саме вони можуть істотно покращити якість життя сільського населення. Сучасний дослідник М. Різов, використовуючи досвід постсоціалістичних країн, довів, що людський капітал є важливим чинником, що впливає на результати реформ у сільському господарстві (макрорівень), позитивні зміни якості якого приводять до покращення добробуту селян (мікрорівень).

У статті наведене авторське трактування сутності економічної категорії "людський капітал", виокремлено якісні складові його внутрішньої структури. Охарактеризовано особливості формування людського капіталу в сільській місцевості. З огляду на відсутність єдиної методології оцінки людського капіталу та враховуючи його багатокомпонентну структуру (зокрема, якісні активи) запропоноване визначення інтегрального показника на основі бальної оцінки активів. Індивідуальний людський капітал сільського населення було виражено через функцію від віку, освіти, трудових навичок і здоров'я. На основі сумарного значення наведених характеристик з урахуванням вагових коефіцієнтів факторного впливу визначено рівень нагромадження людського капіталу сільської місцевості.

У статті детально досліджено окремі активи людського капіталу зокрема, проаналізовано чисельність сільського населення України з урахуванням вікової структури, досліджено показники стану здоров'я населення та їх вплив на якість людського капіталу, розглянуто трудовий досвід і рівень освіти селян як чинники формування якісного людського капіталу.

Запропоновано напрями вдосконалення наявного людського капіталу, враховуючи сучасні тенденції: депопуляції; зростання кількості літніх людей з тривалим досвідом роботи, який не адаптований до потреб ринку праці; невідповідності отриманих знань сучасним вимогам господарювання; погіршення стану здоров'я всіх вікових категорій населення. Визначено, що для подолання негативних змін у сфері розвитку людського капіталу необхідно: формування суспільної та індивідуальної налаштованості на пріоритет здорового способу життя, соціальної та особистісної мотивації до збереження та зміцнення здоров'я. Впровадження інституційних змін у сфері надання освітніх послуг у частині розширення системи безперервної освіти, систематизація надання консультаційних послуг, підвищення кваліфікації допоможуть удосконалити та адаптувати знання і навички до сучасних вимог економічного розвитку.

Література: 1. Human Development Report 2011 [Electronic resource]. – Access mode : http://www.beta.undp.org/content/dam/undp/library/corporate/HDR/2011%20Global%20HDR/English/HDR_2011_EN_Tables.pdf. 2. Theodore W. Schultz. Prize Lecture From Nobel Lectures [Electronic resource] / Theodore W. Schultz // Economics 1969 – 1980 / editor Assar Lindbeck. – Singapore : World Scientific Publishing Co., 1992. – Access mode : http://nobelprize.org/nobel_prizes/economics/laureates/1979/schultz-lecture.html. 3. Rizov M. Farm survival and growth in transition economies: Theory and empirical evidence from Hungary / M. Rizov, E. Mathijs // Post-Communist Economies. – 2003. – № 15(2). – Pp. 227–242. 4. Fafchamps M. Human Capital, Productivity, and Labor Allocation in Rural Pakistan [Electronic resource] / Marcel Fafchamps, Agnes R. Quisumbing. – Access mode : <http://www.economics.ox.ac.uk/members/marcel.fafchamps/homepage/hum.pdf>. 5. Розподіл постійного населення України за статтю та віком : статистичний збірник. – К. : Держкомстат України, 2012. – 412 с. 6. Лібанова Е. Підвищення пенсійного віку: необхідність чи вигадка лібералів / Лібанова Е. // Людина і політика. – 2000. – № 6. – С. 54–61. 7. Hawthorn G. The Sociology of Fertility / Hawthorn Geoffrey. – London : Macmillan, 1970. – Pp. 67–82. 8. Праця України у 2011 році : статистичний збірник. – К. : Держкомстат України, 2012. – 343 с. 9. Витрати і ресурси домогосподарств України у 2010 р. (за даними вибіркового обстеження умов життя домогосподарств України) : статистичний збірник. – К. : Держкомстат України, 2011. – 150 с.

Інформація про автора

Риковська Оксана Володимирівна – канд. екон. наук, ст. наук. співробітник відділу економіки і політики аграрних перетворень Державної установи "Інститут економіки та прогнозування НАН України" (01011, м. Київ, вул. Панаса Мирного, 26, e-mail: agro1@ief.org.ua).